

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Bortom polarisering

Winberg, Oscar

Published in:
Finsk Tidskrift

Publicerad: 01/01/2020

Document Version
Förlagets PDF, även kallad Registrerad version

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Winberg, O. (2020). Bortom polarisering: Kongressen och Spiro Agnews angrepp på media. *Finsk Tidskrift*, (2), 7-27.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Kollegialt granskade artiklar

✘ Bortom polarisering. Kongressen och Spiro Agnews angrepp på media¹

Oscar Winberg

”There has never been a time in the history of our Country that the Media was so Fraudulent, Fake, or Corrupt!” skrev Förenta staternas president på Twitter i augusti 2019 (Trump 2019). Alltsedan valet av Trump år 2016 har presidenten, Vita huset och hans republikanska stödtrupper riktat allt fränare kritik mot den fria pressen i landet. På valmöten tar de verbala attackerna ofta en vulgär karaktär då presidenten uppviglar sina anhängare att vända sig mot pressen med slagord som ”CNN sucks” och hot som stundvis eskalerar till våldshandlingar (Tur 2017, 63–65; Grynbaum 2018).

Under Trump har republikanernas mediefientliga politik trappats upp och vulgariserats, men rötterna till den systematiska kritiken mot den fria pressen ligger långt djupare. Det var inte Trump som införde mediefientlighet som en avgörande del av den republikanska politiken och identiteten, det var Richard Nixon. Det ”mest explosiva bombnedslaget” i denna omfattande kampanj som Nixon förde under sin tid i Vita huset, och som till slut drev

---

¹ Författaren vill tacka de som möjliggjort denna artikel, i synnerhet Hanna Lindberg, Robert Mason, Heather Hendershot, Katie Brownell och Vivan.

honom till maktmissbruk, var ett tal som vicepresident Spiro T. Agnew höll i Des Moines, Iowa, den 13 november 1969 (Evans & Novak 1972, 315).

Trots att anklagelser om en liberal partiskhet i medierna blivit en central del av det republikanska partiets agenda och diskursen på höger noterar David Greenberg i en artikel från 2008 att tankens ursprung inte intresserat historiker (Greenberg 2008, 167–168). Han får medhåll från Kim Phillips-Fein, som i en omfattande historiografisk essä om konservatismen i Förenta staterna lyfter upp förhållandet mellan politik och massmedia som ett negligerat område (Phillips-Fein 2010). Efter Greenbergs och Phillips-Feins kritik har historiker börjat uppmärksamma massmedias roll i landets politiska historia (se till exempel Brownell 2014; Hemmer 2016; Hendershot 2016; Perlman 2016; Delmont 2016; Greenberg 2017; Pressman 2018; Rosenwald 2019). Men trots att historiker idag vidkänner massmedias politiska roll påpekar ändå Bruce Schulman och Julian Zelizer att området fortfarande försummas i förhållande till dess inflytande och politiska betydelse (Schulman & Zelizer 2017, 2). Därmed tar jag i denna artikel avstamp i Agnews Des Moines-tal och i synnerhet i reaktionerna på talet i kongressen för att fördjupa vår förståelse av mediefientlig politik i Förenta staternas moderna politiska historia.

Min forskningsfråga är hur Agnews tal bemöttes i kongressen. Genom en närläsning av debatterna i *Congressional Record* från november och december 1969 analyserar jag hur diskussionerna kring Des Moines-talet fördes och vilka aspekter av vicepresidentens uttalanden de folkvalda i Washington valde att fokusera på. I vilken mån förändras vår förståelse av talet, reaktionerna på Agnews utspel och kongressens förhållande till Nixonadministrationens mediapolitik då fokus ligger på Capitol Hill?

Forskningsläge

Rötterna till tanken om en liberal partiskhet inom media, en tanke som utvecklats till en dogm på högern, går att finna i det motstånd som medborgarrättsrörelsen på 1950- och 1960-talen mötte i den amerikanska södern. Före medborgarrättsrörelsen gick in i den

period som historikern Peniel Joseph kallat för den hjältemodiga perioden var den allmänna uppfattningen att pressen lutade åt höger, inte vänster (Peniel 2000, 6; Greenberg 2008, 171). Greenberg har påvisat hur kritiken om en liberal partiskhet inom media utvecklades uttryckligen i förhållande till medborgarrättsrörelsen i försvar av de rassegregerade sydstaterna (Greenberg 2008). Samtidigt har bland annat Nicole Hemmer påvisat hur konservativa medieaktivister under 1950-talet och 1960-talet byggde upp en egen mediavärld och hur dessa strävanden präglades av en övertygelse om att pressen led av en liberal partiskhet (Hemmer 2016). Debatter om pressens objektivitet och ”liberal media” präglade de stora omvälvningarna i 1960-talets Förenta staterna och omfattade såväl de stora tidningshusen som tv-nätverken (Pressman 2018; Buzenberg & Buzenberg 1999; Hendershot 2016).

De politiska tvisterna kring medborgarrättsrörelsen, Vietnamkriget, studentrörelsen samt den feministiska rörelsen kännetecknades av diskursen om mediernas liberala partiskhet, och kulminerade på många sätt i våldet vid demokraternas partidagar i Chicago i augusti 1968 (Hallin 1986; Gitlin 2003; Dow 2014; Farber 1988; Hendershot 2018). Men det var först under Nixon, med Agnew som verktyg, som tanken kom att prägla det republikanska partiet, den republikanska identiteten och den republikanska politiken. Med Agnew som föregångare anammade generationer av republikaner angrepp på media som politisk strategi (Holden, Messitte & Podair 2019, 111). Donald Trump omfattar denna identitet och driver den till sin spets då han anklagar media för att vara ”the enemy of the people” (Wagner 2019).

Sedan Peter B. Levy år 2013 beklagade sig över hur litet uppmärksamhet historiker ägnat Spiro Agnew har den vanärade vicepresidenten blivit högaktuell, delvis som följd av likheterna mellan Agnews och Donald Trumps politiska stil (Levy 2013, 707–708). Mest uppmärksamhet väckte journalisten Rachel Maddow hösten 2018 då hon publicerade en populär podcast i sju avsnitt om skandalerna som kostade Agnew både karriären och ryktet (Maddow & Yarvitz 2020). Även historiker har fått upp ögonen för Agnew och i synnerhet för hur hans plumpa politiska retorik lade grunden för dagens republikaner. Justin Coffey konstaterar att Agnews inflytande inom högern i Förenta staterna inte bör underskattas och

han ser likheter mellan vicepresidenten och dagens maktfaktorer på högern, såsom Rush Limbaugh och mediepersonligheterna på Fox News (Coffey 2015, 107). Även i *Republican Populist* figurerar hänvisningar till ledarna inom dagens konservativa rörelse och republikanska parti; författarna ser i Agnew rötterna till vad de kallar Donald Trumps Amerika (Holden, Messitte & Podair, 2019). Författarna uppfattar Agnew som ”a harbinger of things to come” och jämför vicepresidentens kommentarer med Trumps (Holden, Messitte & Podair 2019, 100). Trots det ökade intresset för Spiro Agnew finns det dock klara brister i forskningsläget när det kommer till hans tal i Des Moines, i synnerhet hur det mottogs och kom att forma politiska debatter kring media.

Agnews tal har ofta beskrivits som en framgångssaga: talet väckte och engagerade den så kallade tysta majoriteten som Nixon förlitade sig på (Coffey 2015, 100–107; Perlstein 2008, 439). Denna tolkning stöds visserligen av omfattande korrespondens med såväl tv-nätverken som *Vita huset*, men samtidigt bör det betonas att stödet delvis koordinerades av lokala republikanska organisationer (Perlstein 2008, 436). För att måla upp en bild av en populistisk tudelning mellan *folket* och *eliten*, kontrasteras detta stöd flitigt mot journalisters och intellektuellas kritik (Coffey 2015; Witcover 1972, 314–316; Holden, Messitte & Podair 2019, 111–112; Perlstein 2008, 439). Partipolitisk polarisering framställs ofta som den främsta förklaringsmodellen för att förstå Agnews tal, reaktionerna på det, och hur kritiken om ”liberal media” kom att bli högerens rättesnöre. Men faktum är att opinionsundersökningar inte entydigt vittnar om ett brett stöd för Agnew, även om republikanska aktivister – påmanade av Nixon och hans stab i *Vita huset* – alltså uttryckte ett betydande stöd (Spears 1986, 120). Till exempel visade en omfattande opinionsundersökning följande år att endast sex procent upplevde att de tv-nyheter som de mest följde med var partiska och att långt flera litade på nyhetsankaret Walter Cronkite än på Spiro Agnew (Ladd 2012, 64).

Mottagandet som Agnews tal fick i kongressen komplicerar polariseringsnarrativet och ger händelsen både en lokal och en nationell dimension. Genom att analysera reaktionerna i kongressen, utgående från uttalanden och debatter i *Congressional Record* under veckorna som följde talet, framstår de avgörande komponenterna

i sammanslutningen bakom Agnews angrepp tydligt. Trots att majoriteten av de kongressledamöter som tog möjligheten att ge Agnew sitt stöd i kongressen föga överraskande var hans republikanska partifränder, stod partiets representanter inte enhetligt bakom honom. Samtidigt uttryckte framstående demokrater öppet sitt stöd för vicepresidentens tal.

Vägen till Des Moines

Inför en grupp republikanska aktivister i Des Moines fördömde Agnew i direktsändning på samtliga tre tv-nätverk i hårdaste ordalag tv-nyheterna som vinklade och de som jobbade med dem som en partisk elit. "Is it not fair and relevant to question its concentration in the hands of a tiny, enclosed fraternity of privileged men elected by no one and enjoying a monopoly sanctioned and licensed by Government?" frågade sig Agnew. Vicepresidenten befann sig i Iowa för att försvara presidentens televiserade tal om situationen i Vietnam knappa två veckor tidigare, ett tal som kritiserats i pressen som intetsägande och politisk teater. Agnew hävdade – utan hänvisningar till källor – att åsikterna och perspektiven som journalisterna presenterade inte representerade nationen. Trots att vicepresidenten konstaterade att han inte eftersträvade censur var hotet uppenbart då han föreslog att "perhaps it is time that the networks were made more responsive to the views of the nation and more responsible to the people they serve" (Agnew 1969).

Talet var ett medvetet bombardemang från Vita huset och hade utarbetats av presidentens konservativa talskrivare Pat Buchanan, varefter den hämndlystne presidenten ytterligare skärpte kritiken i talet (Safire 1975, 352). "[Nixon] really pleased and highly amused by Agnew speech [...] couldn't contain his mirth as he thought about it," konstaterade Nixons stabschef H.R. Haldeman i sin dagbok (Haldeman 1994, 107). Agnew var själv tveksam till att ta sig an media, en oro som han delade med sin stabschef och talskrivare (Witcover 2007, 78; Mason 2004, 65). Men Nixon såg i sin vicepresident ett viktigt vapen mot sina verkliga och uppfattade fiender (Halberstam 2000, 597). Agnew hade under hösten anammats rollen som administrationens främsta pitbull och kraftigt kritiserat

såväl universitetsstudenter som krigsmotståndare i diverse tal. Vicepresidentens aggressiva och bombastiska stil tilltalade presidentens anhängare, vilket även noterades av presidentens närmaste män. Veckan före Agnews tal i Des Moines var stödet för honom i breven som mottogs av Vita huset överväldigande: för varje kritiskt brev kom det in 60 positiva brev (Evans & Novak 1972, 315). Därmed föreföll det naturligt att just vicepresidenten tilldelades rollen som förkämpe då Buchanan uppmanade presidenten att högljutt slå tillbaka mot media (Stanley 2012, 52). Presidenten själv närde ett djupt hat mot media och hade blivit övertygad om att det dessutom var politiskt gynnsamt att angripa pressen (Crouse 2003, 180; Feldstein 2010, 129). Mothugget som presidentens tal om Vietnam mötte provocerade Nixon att följa Buchanans linje och öppet angripa sina uppfattade fiender inom media.

Reaktionerna på Agnews angrepp på tv-nätverken var omedelbara. Redan före vicepresidenten börjat tala presenterade till exempel reportern Roger Mudd på CBS-kanalerna evenemanget, talaren och huvudtemat för kvällen. När applåderna dött ut i Des Moines återvände sändningen till Mudd som läste upp svaren på Agnews påståenden som direktörerna vid de tre tv-nätverken hade förberett. Alla var, föga överraskande, kritiska till vicepresidentens angrepp. Vicepresidenten hade i sitt tal uppmanat lyssnarna att låta tv-nätverket få höra deras missnöje och republikanernas kontaktnät garanterade att Agnews ord ekade i brev, telegram och telefonsamtal till nätverken, den lokala pressen och diverse myndigheter (Porter 1976, 48).

I Vita huset hade presidentens rådgivare gjort klart att Agnews tal bör följas upp med uttryck av stöd från gräsrotsaktivister och -rörelser, sympatiska kolumnister, politiska bundsförvanter och myndigheter (Porter 1976, 244–249). Såväl Dean Burch, ordförande för Federal Communications Commission (FCC), som Herb Klein, presidentens kommunikationsdirektör, gav Agnew sitt stöd i uttalanden som stärkte bilden av att administrationen sökte begränsa tv-nyheternas rättigheter (Schorr 1977, 42–43).

Både de som hyllade Agnew och de som såg ett hot i Des Moines-talet var eniga om att vicepresidenten genom talet slog igenom som en betydande politisk röst (Lucas 1970, 120; Evans & Novak 1972, 318; Schorr 1977, 40; Halberstam 2000, 598). Följande

vecka följde Agnew upp talet med ett ytterligare angrepp på nyhetsmedia i Montgomery, Alabama, där han i första hand riktade in sig på de stora tidningshusen på östkusten: *New York Times* och *Washington Post* (Holden, Messitte & Podair 2019, 113). Med sina argsinta tal klev Agnew ut ur presidentens skugga och etablerade sig som ett politiskt fenomen på nationell nivå. Den politiska identitet som Agnew fann med sina angrepp på media var uttryckligen en polariserande identitet (Holden, Messitte & Podair 2019, 111–114). Genom att kontrastera stödet i brev till tv-nätverken eller Vita huset med uttalanden av tv-direktörer eller journalister har forskare anammat Agnews perspektiv på ett sätt som överdriver polariseringen och avfärdar en komplex debatt som bland annat fördes i kongressen (se till exempel Coffey 2015; Witcover 1972, 314–316; Holden, Messitte & Podair 2019, 111–112; Perlstein 2008, 439). I denna artikel är fokus uttryckligen på dessa försummade debatter.

National news och rasism

”[Agnew] raked up the graves of sectional prejudices,” hävdade Bill Clay (Demokrat-Missouri), den första svarta kongressledamoten från Missouri. Han påpekade att Agnew valde att fokusera på New York och Washington som högborgen för en liberal elit som styrde över tv-nyheterna (Clay 1969, 34 757). Det var inte en slump att vicepresidenten talade om New York och Washington, eller att han var noggrann med att rikta sin kritik uttryckligen mot tv-nätverkens nyheter. Agnew och administrationen insåg vikten av att splittra leden inom tv-branschen och kände till stödet Nixon åtnjöt bland ägarna till tv-stationer runtom landet. Trots att opinionsundersökningar under 1960-talet regelbundet visade att folket respekterade pressen var stödet klart lägre då termen *national news* användes i gallupar (Ladd 2012, 63, Perlstein 2008, 427). Nixon visade prov på sin djupa förståelse för strukturerna bakom tv-nätverken och hoppades kunna pressa dem med hjälp av de affilierade stationerna som utgjorde kärnan i verksamheten (Witcover 1972, 318–319). Likaså visade kommentarerna av administrationens bundsförvanter i kongressen att måltavlan uttryckligen var nationell nyhetsmedia,

vilket i praktiken innebar att New York och Washington frammanades som elfenbenstorn redo att raseras.

”Needless to say, the Vice President was speaking of a small band of network commentators and analysts”, noterade den konservativa republikanen Durward Gorham Hall (R-MO). Han fortsatte med att prisa lokala tv-nyheter: ”not the local television working reporters and editors in stations across the country, whose prime concern is to present a factual and concise report of the days event.” (Hall 1969, 34 334) Denna tematik var återkommande bland de republikaner som lovordade vicepresidenten. Stråvan att inte framstå som kritisk mot den lokala pressen, som i många fall var en avgörande allierad för kongressledamöter, gjorde att vicepresidentens anhängare ofta bifogade tidningsledare eller kolumner till sina kommentarer. Det konventionella narrativet framställer ofta Agnews kritiker som *eliten* medan understödet kom från *folket*, men vicepresidentens anhängare förlitade sig inte på *hoi polloi* utan på etablerade röster inom pressen i sitt fördömande av media. Sålunda kunde politikerna hylla och försvara Agnew medan de framhävde sin respekt för vissa delar av pressen och samtidigt måla upp en kontrast mellan det lokala och det nationella. Senator Paul Fannin (R-AZ) hävdade att vicepresidentens kommentarer välkomnades av de flesta amerikaner och hänvisade till den lokala tidningen *Arizona Republic* för kritiken som påstod att lokala tv-stationer är lysande medan problemen är omfattande bland tv-nätverken (Fannin 1969, 35 835). Likaså prisade Benjamin B. Blackburn (R-GA) de lokala tv-stationerna i Atlanta men påpekade även att han inte har en lika hög uppfattning när det kommer till de nationella tv-nätverken (Blackburn 1969, 35 697).

Tidningsledare och kolumner lyftes fram för att ge stöd åt Agnews angrepp och avfärda oron bland såväl den övriga pressen som medlemmar av kongressen. Samtidigt hyllades skribenterna i ett synbart tecken på hur viktigt stödet från dessa ledarskribenter fortsättningsvis var för politikerna. Thomas Meskill (R-CT) beskrev till exempel en lokal skribent som ”the dean of the press corps at the State Capitol in Hartford” (Meskill 1969, 35 885), medan R. James Harvey (R-MI) kallade en journalist ”one of Michigan’s finest newspapermen – still a working reporter – a man who is a legend in his field in his lifetime” (Harvey 1969, 35 297). Joe

Skubitz (R-KS) hävdade i knutpatriotisk anda att ”in our Fifth Congressional District, we have some of the best editors in the Nation” (Skubitz 1969, 35 635).

Genom att omfamna konservativa kolumner och ledare i lokala tidningar presenterade de som stödde Agnew en konflikt uttryckligen mellan det lokala och det nationella. Denna populistiska framställning beskrev det lokala som representativt för *folket* medan det nationella representerade en *elit* i två städer på östkusten. Agnews tal hade mottagits entusiastiskt av ansvarsfulla representanter för pressen och tusentals bekymrade medborgare, påstod den unga och konservativa Bill Brock (R-TN), trots ”the frenzied reaction of the national networks, and hostile editorials in some Washington papers” (Brock 1969, 35 891).

Försöken att kontrastera en ansvarsfull lokal press mot en korrupt, elitistisk nationell media hade även en mörk underton av rasism som oftast antydde men som ibland tog en öppen form. Agnew hade själv spelat på dessa strängar i sitt tal då han jämställde Stokely Carmichael, medborgarrättsaktivisten och tidigare ordförande för Student Nonviolent Coordinating Committee samt hedersminister för Black Panther Party, med George Lincoln Rockwell, nynazisten och grundaren av American Nazi Party. Vicepresidenten hävdade att det var tv-nyheterna som lyfte upp dessa ”from obscurity to national prominence” (Agnew 1969). Bland de som stödde Agnew kom uttryckligen Stokely Carmichael och Black Power-rörelsen att bli ett slags kodord för missnöje med medborgarrättsrörelsen och nyhetsbevakningen av denna. Durward Gorham Hall (R-MO), som röstat mot betydande medborgarrättslagstiftning, frågade med en anklagande ton riktad mot tv-nätverken hur många gånger Stokely Carmichael och liknande representanter upphöjts genom besök på nyhets- och aktualitetsprogram som *Meet the Press*, *The Today Show* och *The Huntley-Brinkley Report* (Hall 1969, 34 334).

Alltsedan tv-nätverken hade nått sydstaterna hade de lokala stationerna kritiserat och ofta vägrat att sända nyheter och dokumentärer som behandlade medborgarrättsrörelsen (Classen 2004). Tv-nätverken avfärdades i södern som ovälkommen propaganda, NBC kallades ”Nigger Broadcasting Company”, medan CBS blev ”Coon Broadcasting System” och ABC benämndes som ”Afro

Broadcasting Company” (Greenberg 2008, 176). Därmed framstod det som tydligt att Agnews angrepp mot tv-nätverken i sydstaterna skulle uppfattas uttryckligen som en del av detta ramverk av kritik.

Genom införstådda signaler, såsom hänvisningar till Stokely Carmichael eller påståenden om att tv-nätverken upphöjde sina egna hjältar och frammanade egna skurkar, kunde de som stödde vicepresidenten undvika att öppet diskutera ras (Rarick 1969a, 34337). Ledande bland sydstatsrösterna som stöttade Agnew var John Rarick (D-LA). Trots att Rarick representerade demokraterna hade han aktivt fört kampanj mot partiets ledare och med sitt öppna stöd för rassegregering och för George Wallaces presidentkampanj 1968 representerade han den mest konservativa falangen inom partiet. Stundvis frångick Rarick – likt övriga anhängare av Agnews utspel – kodspråket och gjorde kopplingen till medborgarrättsrörelsen uppenbar. ”We in the South learned early that events which took place in our communities were totally unrecognizable when we saw them reported on television”, hävdade Rarick i en kommentar som tydligt handlade om just tv-nätverkens bevakning av medborgarrättsrörelsen (Rarick 1969b, 34984). Detta återspeglades även i brev till tv-nätverken som uttryckte sitt stöd för Agnew: enligt en studie gav upp till en femtedel av breven uttryck för en rasistisk eller anti-semitisk agenda. (Spears 1986, 120–121).

Genom att avgränsa sin kritik uttryckligen mot ”national news” visade Nixonadministrationen en djup förståelse av såväl tv-branschen som konflikten mellan lokala och nationella media. Avgörande i denna debatt var frågor om ras, vilket stöder Greenbergs tes om att kritiken kring ”liberal media” har sina rötter i motståndet mot medborgarrättsrörelsen.

Chicago och Vietnam

”The Vice President deserves great credit for being so forthright, and special commendation for being so right”, konstaterade ärkekonservative James B. Utt (R-CA), och fortsatte med att påpeka att ”no one needs to go beyond the reporting of the outside activities at the Democratic National Convention last year in Chicago to realize just how right Mr. Agnew is” (Utt 1969, 35044). Genom

att granska hur politiker mottog Agnews angrepp på tv-nyheter framgår betydelsen av kriget i Vietnam för framväxten av en mediefientlig politik på högern och hur demonstrationerna mot kriget vid demokraternas partidagar i Chicago hösten 1968 användes för att samla detta motstånd bakom Richard Nixon och det republikanska partiet. De facto var det uttryckligen tv-nyhetssändningar och kriget i Vietnam som provocerade Nixon-administrationen att gå till frontalangrepp mot media.

Knappa två veckor före Agnews tal i Des Moines hade presidenten hållit ett televiserat tal till nationen gällande situationen i Vietnam. Trots att Nixon i talet inte kungjorde några egentliga nya riktlinjer gällande kriget förväntade sig administrationen att talet, som bland annat väddade för stöd från "the great silent majority of my fellow Americans", skulle ge vind i presidentens segel (Porter 1976, 44). Talet följdes av journalister och inbjudna gäster, inklusive den demokratiska politikern och framstående diplomaten W. Averell Harriman, som erbjöd sina kommentarer och analys av Nixons framträdande. I Vita huset såg man dessa kommentatorer som fiender. Agnews tal fokuserade i omfattande grad uttryckligen på hur tv-nätverken genom analys och kommentarer kunde manipulera folkets uppfattning av presidentens tal och därmed underminera stödet för såväl kriget som administrationen. "The people of this country have the right to make up their own minds and form their own opinions about a Presidential address", hävdade Agnew, "without having the President's words and thoughts characterized through the prejudices of hostile critics before they can even be digested" (Agnew 1969).

Kriget i Vietnam hade i allra högsta grad bidragit till kritiken gentemot tv-nyheter under hela 1960-talet (Schorr 1977, 36). Uppfattningen om att tv-nyheterna var avgörande för att vända opinionen mot kriget genom att kväll efter kväll förflytta krigets grymheter till vardagsrum runt om landet har länge avfärdats av forskare (Hallin 1986). Även om betydelsen tv-nyheterna hade för allmänhetens uppfattning om kriget ofta överskattas så präglades det politiska etablissemanget trots allt av en övertygelse om att uttryckligen tv-nyheterna var avgörande för framgången i Vietnam (Hallin 1986, 105). Efter den så kallade Têt-offensiven vintern 1968 lär Lyndon Johnson ha kommenterat en dystur nyhetsrapport på

CBS med att han förlorat folkets stöd om han förlorat nyhetsankaret Walter Cronkite (Dalleck 1998, 506). Även Nixon och hans anhängare skuldbelade tv-nätverken för svårigheterna i Vietnam.

”Many of us have long observed the biased reporting which these molders of public opinion and understandings have presented” konstaterade Benjamin Blackburn (R-GA) och fokuserade därefter uttryckligen på hur tv-nätverken rapporterat om kriget i Vietnam (Blackburn 1969, 35 697). Blackburn gick så långt som att antyda att tv-nätverken medvetet strävade efter att vända tittarna mot kriget genom att lyfta fram filmmaterial av grymheter som visats på både NBC och CBS samma kväll som Nixons tal till nationen. En artikel han bifogade till sina kommentarer hävdade att tv-nätverkens rapportering kring kriget i Vietnam närmast liknade en skandal (Blackburn 1969, 35 697). Även i senaten fördes samma anklagelse fram av Edward Gurney (R-FL) som lyfte upp en artikel som beskyllde tv-nätverken för ”the organized effort to torpedo Nixon’s Vietnam speech” (Gurney 1969, 36 006). Längst i dylika anklagelser gick James Utt (R-CA) som genom sin extremism och benägenhet för konspirationsteorier tilldelats smeknamnet ”Utt the Nut” (McGirr 2001, 7). Utt gick hårt åt ”the left-wing networks” i sitt stöd för Agnew och anklagade demokraterna, bland annat den mäktige senatören och kritikern av kriget J. William Fulbright (D-AR), för att vara ”self-appointed official spokesmen [...] for the Hanoi government” (Utt 1969, 35 044).

Kopplingen mellan kriget i Vietnam och Agnews tal var även uppenbar och oroväckande för hans kritiker i kongressen. ”This sort of intemperate verbal assault is unfortunate” konstaterade Stephen M. Young (D-OH) och påpekade hur dylika angrepp ”is apparently aimed to discredit all those who would question or oppose administration policy in Vietnam” (Young 1969, 34 286). Enligt dessa kritiker utgjorde Agnews tal ett hot mot den fria pressen i ett försök att avskräcka tv-nätverken från att ge presidenten mothugg gällande Vietnam (Clay 1969, 34 757). Det mest kraftfulla ställningstagandet mot administrationens strävan att tysta kritik mot kriget i Vietnam kom dock inte från demokrater utan från Agnews republikanska partifränder. ”I don’t think he’s helped the situation very much by trying to lump those who dissent from the Administration’s view on the Vietnam [sic] as somewhat

less patriotic” konstaterade den liberala Jacob Javits (R-NY) i en utskrift från en tv-intervju som han bifogade till Congressional Record (Javits 1969a, 35787). Såväl Javits som Charles Goodell (R-NY) oroade sig för vad de uppfattade som ett försök att ogiltigförklara eller förbjuda kritik gällande kriget. Goodell, en stark röst mot kriget som utnämnts till senatorposten av New Yorks liberala guvernör Nelson Rockefeller, noterade att ”the bitterest attacks in the speech are reserved for those commentators who had the temerity to disagree with portions of the President’s Vietnam speech” (Goodell 1969, 36944). Agnews hårda ton, fokus på Nixons tal om Vietnam och det faktum att vicepresidentens angrepp kom endast dagar efter presidenten hade mött mothugg oroade de två republikanska senatorerna från New York (Javits 1969b, 36946).

Medan Javits och Goodell bröt med en republikansk administration över Agnews angrepp på den fria pressen och uttryckligen lyfte upp kriget i Vietnam fann flera demokrater Agnews argument kring Vietnam och demonstrationerna i Chicago övertygande. ”Many [...] Americans learned this sad truth after the Chicago convention last year”, påstod John Rarick gällande tv-nätverkens partiskhet (Rarick 1969, 34984). Den mest framstående demokraten som tog ställning för Agnew med kritik gentemot tv-nätverkens rapportering från Chicago var den väldigt mäktiga sydstatssenatorn Russell B. Long (D-LA): ”I was there, and I saw it, that was the poorest and most slanted coverage I have ever seen” (Long 1969, 36947). Long fick medhåll från Thomas J. Dodd (D-CT), som något överraskande hyllade Agnew och konstaterade att tv-nätverken återigen får en förtjänt smäll, precis som efter Chicago (Dodd 1969, 34255). Republikanerna såg i debatten kring partimötet i Chicago ett sätt att tilltala demokrater som hyste agg mot tv-nätverken. Flera demokrater, i synnerhet från sydstaterna, var fortfarande bittra och därmed ivriga att ta del i Agnews angrepp.

Polarisering har trätt fram som ”the closest thing to a master narrative for recent American history”, hävdar historikern Thomas Zimmer i en förtjänstfull essä från 2019 (Zimmer 2019, 403). Problemet med polarisering som paradigm, enligt Zimmer, är dels att det antyder att båda sidorna i jämförbar grad rör sig bort från mittfåran, dels att det framhäver narrativ om tudelning och försummar narrativ om konsensus eller samarbete (Zimmer 2019, 405–406). Agnews tal i Des Moines, och hur det mottogs i kongressen, är ett exempel på hur narrativet om polarisering kan hämma snarare än gynna vår förståelse.

”We are both Republicans; hence I think it is not only our privilege but also our duty to speak, as this is a Republican administration and a Republican Vice President”, konstaterade Jacob Javits i sitt motstånd mot Agnews mediefientliga politik (Javits 1969b, 36946). Samtidigt som Javits kände en plikt att ta avstånd från sin partikamrat fann Agnew, som redan konstaterats, stöd bland flertalet demokrater. Att antyda att Javits, eller demokraterna som kritiserade Agnew för den delen, på ett sätt jämförbart med vicepresidenten rörde sig från den politiska huvudströmmen är direkt fel.

Ramverket polarisering likställer inte endast Agnew och hans agerande med dem som oroade sig över följderna för den fria pressen, utan det avfärdar även det inte obetydliga samförstånd som rädde kring Agnews argument. Det var inte endast konservativa sydstatsdemokrater som fann Agnews kritik befogad. ”I think what is sauce for the goose is sauce for the gander”, konstaterade den inflytelserika demokraten Wayne Hays (D-OH) och påpekade samtidigt att Agnew ”is not one of my most favorite people, and I am not one of his greatest admirers” (Hays 1969, 34 619). Trots att just ramverket polarisering stundvis dominerar inom historiografin av modern amerikansk politisk historia har flera historiker även utmanat den binära uppdelningen i röda och blå och i stället betonat samarbete och kontinuitet (Lassiter 2011; Self 2013; Hinton 2017; Cebul, Geismer & Mason 2018). I en färsk historiografisk essä föreslår Bruce Schulman ”neo-consensus” som en avgörande aspekt i modern amerikansk historia och presenterar flera forskningsfält

där kontinuitet och samarbete över partipolitiska eller ideologiska klyftor uttryckligen genomsyrar utvecklingen (Schulman 2019).

Precis som David Greenberg har noterat utgjordes Agnews tal inte endast av konservativa angrepp på pressen. En del av kritiken vicepresidenten framförde påminde i hög grad om den liberala mediekritik som redan länge sökt kraftigare reglering av tv-branschen (Greenberg 2003, 148–149). Även Christopher Cimaglio har påvisat att högerns mediefientliga politik under Nixon-åren uttryckligen använde sig av argument som länge förts fram bland vänstern (Cimaglio 2016). Flera demokrater kritiska till Agnews tal var villiga att medge att den bredare frågan om tv-nätverken och större insikt i deras verksamhet var välkommen. Väl medveten om risken gällande maktpositionen tv-nätverken åtnjöt, konstaterade Charles Vanik (D-OH) att den var att föredra framom regeringens manipulation av den fria pressen (Vanik 1969, 34 712). Såväl liberala Richard Ottinger (D-NY) som mittfärademokraten William Hathaway (D-ME) citerade FCC-kommissionären och den inflytelserika liberala mediekritikern Nicholas Johnson som prisade Agnew för att väcka diskussion kring medieklimatet men beklagade sig över vicepresidentens sätt att angripa tv-nätverken (Ottinger 1969, 35 872; Hathaway 1969, 36 295). Trots att Agnews hårda retorik och öppet partipolitiska agenda var fränstötande gav talet även syre åt mediekritik på vänstern och gödde kritiskt samförstånd gällande tv-nätverkens maktposition i samhället.

Avslutning

De omfattande debatterna i kongressen gällande Agnews angrepp på tv-nätverken i Des Moines påvisar tydligt att två teman dominerade diskussionen: å ena sidan rasfrågan som ofta tog sin form i en populistisk tudelning mellan det lokala och det nationella, å andra sidan kriget i Vietnam och demonstrationerna i Chicago 1968. Fokuset på dessa frågor är föga överraskande – de facto stöder de såväl Greenbergs tes om ursprunget till ”liberal media”-kritiken som Hallins förståelse av media och Vietnamkriget – men samtidigt problematiserar de vår förståelse av Agnews tal. Vidare påvisar debatterna i kongressen tydligt att reaktionerna

på Des Moines-talet varken följer ett narrativ om *folket* mot *eliten* eller narrativet om polarisering. Såväl Agnews kritiker som hans anhängare förlitade sig i första hand på etablerade röster inom pressen för att stärka sin position. Även om en tydlig partipolitisk indelning kan urskiljas i debatterna tog också framstående republikaner avstånd från vicepresidenten medan inflytelserika demokrater gav Agnew sitt stöd.

Under årtiondena efter Agnews fördömande av tv-nyheterna i Des Moines, och Nixon-administrationens omfattande mediefientliga politik, dalade förtroendet för pressen i Förenta staterna. Denna sjunkande trend tog dock huvudsakligen fart efter att Nixon och hans vicepresident lämnat Washington. Dessutom var det en trend som är synlig bland såväl republikanerna som demokraterna (Ladd 2012, 65). Agnews angrepp banade vägen för att göra mediefientlig politik en central del av den republikanska politiken och identiteten, men att måla upp hans tal som en framgångssaga förbiser opinionsundersökningar och debatter i kongressen, och att beskriva Des Moines-talet som polariserande accepterar ett missledande narrativ. Snarast bör vi förstå Agnews angrepp på tv-nyheterna och den fria pressen som en del av radikaliseringen av den amerikanska högern. Denna process har idag tagit en grotesk form i Donald Trumps öppna anammade av retorik som närmast för tankarna till en mörkare era, med gamla slagord som ”lügenpresse” och en ledare som hyllar politiker som misshandlar journalister (Nesbitt 2016; Pilkington 2018).

Källor

- Agnew, Spiro T. (1969): ”Television News Coverage”, Des Moines, Iowa, 13 november. <https://americanrhetoric.com/speeches/spiroagnewtvnewscoverage.html> [hämtat 2.12.2019].
- Blackburn, Benjamin B. (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 35697–35698.
- Brock, William (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 35891–35892.
- Clay, Bill (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 34757.
- Dodd, Thomas J. (1969): *Congressional Record* 115:25, s. 34255.
- Fannin, Paul (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 35835–35837.

- Goodell, Charles (1969): *Congressional Record* 115:27, s. 36943–36946.
- Gurney, Edward (1969): *Congressional Record* 115:27, s. 36605–36606.
- Hall, Durward Gorham (1969): *Congressional Record* 115:25, 34334.
- Harvey, R. James (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 35296–35297.
- Hathaway, William (1969): *Congressional Record* 115:27, s. 36294–36295.
- Hays, Wayne (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 34619.
- Javits, Jacob (1969a): *Congressional Record* 115:26, s. 35787–35788.
- Javits, Jacob (1969b): *Congressional Record* 115:27, s. 36946–36947.
- Long, Russell B. (1969): *Congressional Record* 115:27, s. 36946–36948.
- Meskill, Thomas (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 35885.
- Ottinger, David (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 35872.
- Rarick, John (1969a): *Congressional Record* 115:25, s. 34337.
- Rarick, John (1969b): *Congressional Record* 115:26, s. 34984–34985.
- Skubitz, Joe (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 35635–35636.
- Trump, Donald J. (2019): "There has never been a time...", *Twitter* 29 augusti. <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1166871882764824577> [hämtat 22.2.2020].
- Utt, James B. (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 35044.
- Vanik, Charles (1969): *Congressional Record* 115:26, s. 34711–34712.
- Young, Stephen M. (1969): *Congressional Record* 115:25, s. 34286–34287.

Litteratur

- Brownell, Kathryn Cramer (2014): *Showbiz Politics: Hollywood in American Political Life*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Buzenberg, Susan & Buzenberg, Bill (1999): *Salant, CBS, and the Battle for the Soul of Broadcast Journalism*. Boulder: Westview Press.
- Cebul, Brent, Geismer, Lily & Williams, Mason B. (2018): *Shaped by the State: Toward a New Political History of the Twentieth Century*. Chicago: University of Chicago Press.
- Cimaglio, Christopher (2016): "A Tiny and Closed Fraternity of Privileged Men": The Nixon-Agnew Antimedia Campaign and

- the Liberal Roots of the U.S. Conservative 'Liberal Media' Critique", *International Journal of Communication* 10, s. 1–19.
- Classen, Steven D. (2004): *Watching Jim Crow: The Struggles over Mississippi TV, 1955–1969*. Durham: Duke University Press.
- Coffey, Justin P. (2015): *Spiro Agnew and the Rise of the Republican Right*. Santa Barbara: Praeger.
- Crouse, Timothy (2003): *The Boys on the Bus*. New York: Random House.
- Dalleck, Robert (1998): *Flawed Giant: Lyndon Johnson and His Times, 1961–1973*. New York: Oxford University Press.
- Delmont, Matthew F. (2016): *Why Busing Failed: Race, Media, and the National Resistance to School Desegregation*. Berkeley: University of California Press.
- Dow, Bonnie J. (2014): *Watching Women's Liberation, 1970: Feminism's Pivotal Year on the Network News*. Champaign: University of Illinois Press.
- Evans, Rowland, Jr. & Novak, Robert D. (1972): *Nixon in the White House: The Frustration of Power*. New York: Vintage Books.
- Farber, David (1988): *Chicago '68*. Chicago: University of Chicago Press.
- Feldstein, Mark (2010): *Poisoning the Press: Richard Nixon, Jack Anderson, and the Rise of Washington's Scandal Culture*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Gitlin, Todd (2003): *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California Press.
- Greenberg, David (2003): *Nixon's Shadow: The History of an Image*. New York: W.W. Norton.
- Greenberg, David (2008): "The idea of 'the liberal media' and its roots in the civil rights movement", *The Sixties: A Journal of History, Politics and Culture* 1(2), s. 167–186.
- Grynbaum, Michael M. (2018): "Crowds, Stoked by Trump's Rhetoric, Increase Their Ire Toward the Press", *New York Times* 1 augusti. <https://www.nytimes.com/2018/08/01/business/media/trump-press-jim-acosta.html> [hämtat 2.12.2019].
- Halberstam, David (2000): *The Powers That Be*. Urbana: University of Illinois Press.

- Haldeman, H.R. (1994): *The Haldeman Diaries: Inside the Nixon White House*. New York: G.P. Putnam's Sons.
- Hallin, Daniel C. (1986): *The Uncensored War: The Media and Vietnam*. New York: Oxford University Press.
- Hemmer, Nicole (2016): *Messengers of the Right: Conservative Media and the Transformation of American Politics*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Hendershot, Heather (2016): *Open to Debate: How William F. Buckley Put Liberal America on the Firing Line*. New York: Broadside Books.
- Hendershot, Heather (2018): "How 'Fake News' Was Born at the 1968 DNC", *Politico Magazine* 2 september. <https://www.politico.com/magazine/story/2018/09/02/how-fake-news-was-born-at-the-1968-dnc-219627> [hämtat 20.12.2019].
- Hinton, Elizabeth (2017): *From the War on Poverty to the War on Crime: The Making of Mass Incarceration in America*. Cambridge: Harvard University Press.
- Holden, Charles J., Messitte, Zach & Podair, Jerald (2019): *Republican Populist: Spiro Agnew and the Origins of Donald Trump's America*. Charlottesville: University of Virginia Press.
- Joseph, Peniel E. (2000): "Waiting *till the* midnight hour: reconceptualizing the heroic period of the civil rights movement 1954–1965", *Souls: A Critical Journal of Black Politics, Culture, and Society* 2(2), s. 6–17.
- Ladd, Jonathan M. (2012): *Why Americans Hate the Media and How It Matters*. Princeton: Princeton University Press.
- Ladd, Jonathan M. & Podkul, Alexander R. (2019): "Distrust of the News Media as a Symptom and a Further Cause of Partisan Polarization", *New Directions in Media and Politics 2nd Edition*, red. Travis N. Ridout. New York: Routledge, s. 54–79.
- Lassiter, Matthew D. (2011): "Political History beyond the Red-Blue Divide", *Journal of American History* 98(3), s. 760–764.
- Levy, Peter B. (2013): "Spiro Agnew, the Forgotten Americans, and the Rise of the New Right", *The Historian* 75(4), s. 707–739.
- Maddow, Rachel & Yarvitz, Michael (2020): *Bag Man: The Wild Crimes, Audacious Cover-Up & Spectacular Downfall of a Brazen Crook in the White House*. New York: Penguin Random House.

- Mason, Robert (2004): *Richard Nixon and the Quest for a New Majority*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- McGirr, Lisa (2001): *Suburban Warriors: The Origins of the New American Right*. Princeton: Princeton University Press.
- Nesbitt, Jeff (2016): "Donald Trump Supporters Are Using a Nazi Word to Attack Journalists", *Time* 25 oktober. <https://time.com/4544562/donald-trump-supporters-lugenpresse/> [hämtat 20.12.2019].
- Perlman, Allison (2016): *Public Interests: Media Advocacy and Struggles over U.S. Television*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Perlstien, Rick (2008): *Nixonland: The Rise of a President and the Fracturing of America*. New York: Scribner.
- Phillips-Fein, Kim (2011): "Conservatism: A State of the Field", *Journal of American History* 98(3), s. 723–743.
- Pilkington, Ed (2018): "'He's My Guy': Donald Trump Praises Gianforte for Assault on Guardian Reporter", *The Guardian* 19 oktober. <https://www.theguardian.com/us-news/2018/oct/18/trump-greg-gianforte-assault-guardian-ben-jacobs> [hämtat 20.12.2019].
- Ponce De Leon, Charles L. (2015): *That's the Way It Is: A History of Television News in America*. Chicago: University of Chicago Press.
- Porter, William E. (1976): *Assault on the Media: The Nixon Years*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Pressman, Matthew (2018): *On Press: The Liberal Values that Shaped the News*. Cambridge: Harvard University Press.
- Rosenwald, Brian (2019): *Talk Radio's America: How an Industry Took Over a Political Party That Took over the United States*. Cambridge: Harvard University Press.
- Safire, William (1975): *Before the Fall: An Inside View of the Pre-Watergate White House*. New York: Doubleday.
- Schorr, Daniel (1977): *Clearing the Air*. Boston: Houghton Mifflin.
- Schulman, Bruce J. & Zelizer, Julian E. (2017): *Media Nation: The Political History of News in Modern America*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

- Schulman, Bruce J. (2019): "Post-1968 U.S. History: Neo-Consensus History for the Age of Polarization", *Reviews in American History* 47(3), s. 479–499.
- Self, Robert O. (2013): *All in the Family: The Realignment of American Democracy Since the 1960s*. New York: Hill and Wang.
- Spears, Joseph C. (1986): *Presidents and the Press: The Nixon Legacy*. Cambridge: MIT Press.
- Stanley, Timothy (2012): *The Crusader: The Life and Tumultuous Times of Pat Buchanan*. New York: Thomas Dunne Books.
- Tur, Katy (2017): *Unbelievable: My Front-Row Seat to the Craziest Campaign in American History*. New York: Dey Street.
- Wagner, John (2019): "'Crazed Lunatics': Trump Again Attacks the News Media as 'the Enemy of the People'", *Washington Post* 7 januari. https://www.washingtonpost.com/politics/crazed-lunatics-without-explanation-trump-again-attacks-the-news-media/2019/01/07/290aed10-126d-11e9-b6ad-9cfd-62dbboa8_story.html [hämtat den 20.12.2019].
- Witcover, Jules (1972): *White Knight: The Rise of Spiro Agnew*. New York: Random House.
- Witcover, Jules (2007): *Very Strange Bedfellows: The Short and Unhappy Marriage of Richard Nixon and Spiro Agnew*. New York: Public Affairs.
- Zimmer, Thomas (2019): "Reflections on the Challenges of Writing a (Pre-)History of the 'Polarized' Present", *Modern American History* 2(3), s. 403–408.